

BA SỰ KIỆN LỊCH SỬ VỀ THỂ DỤC THỂ THAO CÁCH MẠNG CỦA VIỆT NAM TRONG NHỮNG NĂM CẢ NƯỚC KHÁNG CHIẾN CHỐNG MỸ

Trương Quốc Uyên*

Thời kỳ cả nước ta kháng chiến chống Mỹ rất quyết liệt, lĩnh vực Thể dục thể thao (TDTT) cách mạng đã khởi phát ba sự kiện quan trọng chưa từng có trong lịch sử Việt Nam. Ba sự kiện ấy hàm chứa những giá trị rất có ý nghĩa.

Ngày 7/5/1954, chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ của quân đội ta “chấn động địa cầu”. Bị thua trận, thực dân Pháp chấp nhận giải pháp ký hiệp định Giơnevơ vào ngày 21/7/1954, chấm dứt chiến tranh, lập lại hòa bình ở Việt Nam. Đất nước ta tạm thời bị chia cắt thành hai miền Bắc, Nam. Miền Bắc hoàn toàn được giải phóng tiến hành khôi phục và phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội. Miền Nam tiếp tục thực hiện cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân. Đế quốc Mỹ thay chân thực dân Pháp, biến miền Nam Việt Nam thành thuộc địa kiểu mới. Để ngăn chặn sự phát triển của cách mạng miền Nam không ngừng phát triển, đế quốc Mỹ đã tiến hành chiến lược “Chiến tranh đặc biệt” với ý đồ bảo vệ chế độ Việt Nam cộng hòa.

Sau khi chiến lược “Chiến tranh đặc biệt” của đế quốc Mỹ bị thất bại, chúng chuyển hướng thực hiện chiến lược “Chiến tranh cục bộ”, ồ ạt đưa quân viễn chinh vào miền Nam nước ta. Đồng thời đế quốc Mỹ dựng lên “sự kiện vịnh Bắc Bộ” vào ngày 5/8/1964. Sau “Sự kiện vịnh Bắc Bộ”, chúng đã sử dụng các lực lượng không quân và hải quân đánh phá miền Bắc Việt Nam. Cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ ngày càng ác liệt từ đầu tháng 2/1965, với ý đồ “đưa miền Bắc Việt Nam trở về thời kỳ đồ đá”. Từ đó cả nước ta tiến hành cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ quyết liệt.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ 11 (tháng 3/1965) và lần thứ 12 (tháng 12/1965) của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa III đã đề ra nhiệm vụ chuyển hướng hoạt động của tất cả các lĩnh vực

phù hợp với thời chiến, đồng thời kiên quyết chiến đấu, chiến thắng cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ ở miền Bắc, chi viện với mức cao nhất các nguồn lực thiết yếu cho cuộc kháng chiến của quân và dân ta ở miền Nam.

Lĩnh vực TDTT miền Bắc nước ta cũng đã kịp thời chuyển hướng hoạt động phù hợp với thời chiến, đồng thời khởi phát những sự kiện mới góp phần tích cực vào cuộc kháng chiến của quân và dân ta chống đế quốc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn. Đó là ba sự kiện lịch sử quan trọng về TDTT cách mạng, hàm chứa những giá trị rất có ý nghĩa.

Sự kiện “Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ”

Ngày 7/1/1966, Thủ tướng Chính phủ ban hành chỉ thị số 05 – TTg/VG trong đó đưa ra chủ trương: “Phải phát động một phong trào thể dục thể thao yêu nước, chống Mỹ khắp các trường học, xí nghiệp, hợp tác xã, ở thành thị cũng như nông thôn, đồng bằng cũng như miền núi, nhằm vào các đối tượng chính là dân quân, tự vệ, thanh niên và học sinh, sinh viên”. Chủ trương này, ngoài các đối tượng chính đó, nông dân, công nhân, cán bộ, công chức, viên chức đều được động viên tham gia phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ.

Đầu năm 1966, Hội nghị tổng kết công tác TDTT năm 1965 của Ngành Thể dục thể thao đã quán triệt chủ trương của Thủ tướng Chính phủ trong chỉ thị 05 – TTg/VG, và quyết định phát động “Phong trào thể dục thể thao yêu nước, chống Mỹ” trên khắp miền Bắc nước ta.

*Nhà nghiên cứu, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Thủ tướng Phạm Văn Đồng chụp ảnh lưu niệm với đồng chí Ngô Luân, trưởng đoàn Thể thao Việt Nam và các VĐV đạt huy chương vàng tại đại hội GANEFO Châu Á (năm 1966)

Không bao lâu sau quyết định của Hội nghị này, từ đầu năm 1966 đến cuối năm 1966 hầu hết các tỉnh, thành phố trên toàn miền Bắc nước ta đã tiến hành phát động “Phong trào thể dục thể thao yêu nước, chống Mỹ”.

Sau khi phát động phong trào này ở các tỉnh, thành phố, số người tham gia ngày càng đông đảo, tập luyện thể dục sáng, thể dục giữa giờ, rèn luyện thân thể theo tiêu chuẩn và các môn thể thao phù hợp. Mọi người tham gia tập luyện đều trong những thời điểm an toàn không để xảy ra sự cố gì, trước sự đánh phá ác liệt của máy bay đế quốc Mỹ.

“Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ” là một sự kiện lịch sử của lĩnh vực TDTT Cách mạng của Việt Nam, hàm chứa những giá trị rất có ý nghĩa như sau:

Thứ nhất, “Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ” diễn ra trong 7 năm, từ đầu năm 1966 đến ngày đế quốc Mỹ chấm dứt hoàn toàn cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc nước ta (ngày 15/1/1973) và Hiệp định Paris được ký kết (vào ngày 27/1/1973) chấm dứt chiến tranh lập lại hòa bình ở Việt Nam. Trong thời gian đó đã có tới gần 10 triệu người tham gia tập luyện trong “Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ”, chiếm khoảng 1/2 dân số miền Bắc nước ta, tính đến cuối năm 1972. Thực sự đó là một phong trào TDTT quần chúng có quy mô lớn hiếm có trong các cuộc chiến tranh từng xảy ra ở nhiều nước trên thế giới thế kỷ XX.

Thứ hai, “Phong trào TDTT yêu nước, chống

Mỹ” đã góp phần tích cực phát huy tinh thần yêu nước của nhân dân ta với tất cả các đối tượng, già trẻ, gái trai.

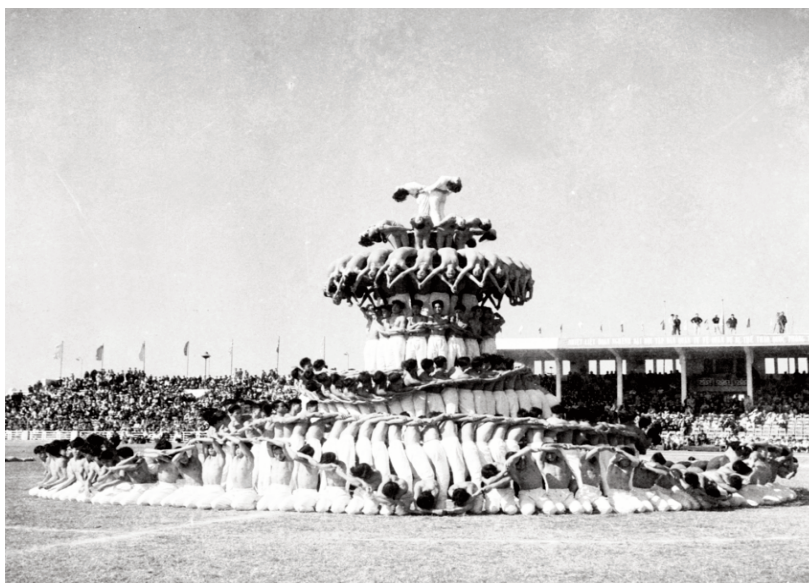
Thứ ba, “Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ” đã góp phần tích cực bảo vệ và tăng cường sức khỏe cho nhân dân ta, nhất là đối với tuổi trẻ, tác động mạnh mẽ tới việc lao động, công tác, học tập, chiến đấu và phục vụ chiến đấu tốt.

Thứ tư, “Phong trào TDTT yêu nước, chống Mỹ” là nền tảng của phong trào TDTT quần chúng phát triển rộng rãi ở miền Bắc nước ta sau ngày hòa bình lập lại và cả nước sau ngày thống nhất, non sông thu về một mối.

Sự kiện “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ”

Giữa tháng 2 năm 1965, Hội nghị Ngành Thể dục thể thao quyết định chuyển hướng hoạt động TDTT phù hợp với tình hình thời chiến, với khí thế hào hùng đã chủ trương phát động “Phong trào 4 môn: Chạy, bơi, bắn, võ dân tộc”. Sự khởi xướng phong trào này sau đó được Ủy ban Thể dục thể thao, Trung ương Đoàn Thanh niên lao động Việt Nam, Cục động viên dân quân và Bộ Giáo dục thống nhất ban hành chỉ thị liên tịch vào ngày 24/2/1965, chủ trương phát động “Phong trào chạy, bơi, bắn, võ dân tộc”, bao gồm các đối tượng thanh niên, dân quân, tự vệ, sinh viên và học sinh lớn tuổi.

Gần một năm sau Chỉ thị liên tịch đó, Thủ tướng Chính phủ ban hành Chỉ thị số 05-TTg/VG, ngày 1/5/1966 nhận định rằng: “Phong trào chạy, bơi bắn, võ dân tộc đã thu

Màn đồng diễn Tháp Hoa Sen của sinh viên Trường Trung cấp TDTT TW (nay là Trường Đại học TDTT Bắc Ninh) chào mừng Quốc trường Vương quốc Campuchia Norodom Sihanouk tại SVĐ Hàng Đẫy, Hà Nội - Tết Nguyên đán năm 1962

được kết quả bước đầu” và yêu cầu “thanh niên, sinh viên, học sinh lớn tuổi, dân quân tự vệ cần lấy các môn chạy, nhảy, bơi, bắn, võ dân tộc, nơi có điều kiện làm nội dung của các hoạt động thể dục thể thao và thể thao quốc phòng”. Chỉ thị này của Thủ tướng Chính phủ đã bổ sung thêm môn nhảy vào phong trào 4 môn trước đó, thành “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ”. Đồng thời xác định phong trào 5 môn này nằm trong nội dung hoạt động thể dục thể thao và thể thao quốc phòng.

Từ thực tế tác dụng tích cực của phong trào 5 môn, Ban Bí thư Trung ương Đảng ban hành Chỉ thị số 180 –CT/TW, ngày 20/8/1970 đã chủ trương lấy “Phong trào 5 môn chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” làm trọng tâm của toàn bộ các hoạt động TDTT ở miền Bắc nước ta. Đồng thời Ban Bí thư nhấn mạnh: “Từng bước vững chắc nâng cao chất lượng của phong trào”. Chủ trương này của Ban Bí thư Trung ương Đảng càng thúc đẩy sự phát triển mạnh mẽ “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” cả về quy mô và chất lượng.

“Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” là một sự kiện lịch sử của lĩnh vực TDTT cách mạng của Việt Nam, hàm chứa những giá trị sau:

Thứ nhất, nội dung tập luyện trong “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” rất phong

phú dù trong chiến tranh phá hoại ác liệt của đế quốc Mỹ hầu khắp miền Bắc nước ta. Năm môn đó tùy theo địa bàn, địa hình, điều kiện, tình hình chiến sự của mỗi địa phương, mỗi cơ sở, mỗi đơn vị vận dụng tập luyện bằng những hình thức cụ thể như: Chạy việt dã, chạy dai sức, chạy nhanh, chạy luồn rừng, chạy vượt qua đồi núi, chạy vũ trang, hành quân mang vác nặng; nhảy vượt qua chướng ngại vật, nhảy vượt qua bụi cây, nhảy qua sào, qua dây buộc ngang, nhảy có vũ trang; bơi ngụy trang, bơi dai sức, lặn sâu, lặn xa; bắn súng thể thao, súng quân dụng, bắn cung, nỏ; võ tay không, võ tự vệ, võ chiến đấu, côn, quyền, kiếm,

dao găm, giáo búp đa, trung bình tiên, vật dân tộc. “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” có tới hàng triệu người tham gia tập luyện, cả nam và nữ, bao gồm các đối tượng như: Thanh niên, dân quân, tự vệ, sinh viên, học sinh lớn tuổi, và bộ đội chủ yếu là lực lượng bộ binh, trong đó có tới 4 triệu thanh niên “ba sẵn sàng” thường xuyên luyện tập.

Thứ hai, nội dung tập luyện trong “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” rất phong phú, đa năng, đa dạng. Do đó có tác dụng rèn luyện sức khỏe con người toàn diện như sức nhanh, mạnh, bền bỉ, sự linh hoạt và tháo vát, rèn luyện ý chí, nghị lực và lòng dũng cảm, khí thể hào hùng.

Thứ ba, nội dung tập luyện trong “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” góp phần quan trọng nâng cao kỹ năng quân sự, tăng cường năng lực chiến đấu chiến thắng quân địch.

Thứ tư, “phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” có tác dụng tích cực phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống thượng võ của dân tộc ta.

Xã luận của các tờ báo trong những năm diễn ra “Phong trào 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ” như sau:

Xã luận của Báo Thể dục thể thao, số 349, ngày 10 tháng 11 năm 1970 viết: Những năm qua, “Phong trào Thể dục thể thao yêu nước,

chống Mỹ”, trọng tâm là 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ đã và đang góp phần tích cực phục vụ sản xuất, chiến đấu, công tác, học tập và đời sống.

Xã luận của Báo Tiền phong, số 2072, ngày 29 tháng 11 năm 1970 viết: Đi liền với phong trào “ba sẵn sàng” sôi nổi của tuổi trẻ, phong trào rèn luyện 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ đã thu hút hàng triệu thanh niên trai và gái, chiến sĩ bộ đội, dân quân tự vệ tham gia tập luyện, phục vụ đắc lực cho sản xuất và chiến đấu.

Xã luận của Báo Quân đội nhân dân, số 3246, ngày 1 tháng 12 năm 1970 viết: Việc rèn luyện thể dục thể thao, rèn luyện thể lực nói chung, 5 môn: Chạy, nhảy, bơi, bắn, võ nói riêng đã làm cho cán bộ, chiến sĩ quân đội có sức khỏe bền bỉ, dẻo dai, có bản lĩnh chiến đấu giỏi, có sức hành quân xa, mang vác nặng, tới đích đánh giặc được ngay, đánh liên tục, thắng giòn giã trong những điều kiện rất gian khổ, quyết liệt.

Sự kiện Đoàn Thể thao Việt Nam tham dự Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất tổ chức ở Campuchia.

Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất tổ chức tại thủ đô Phnôm Pênh, Campuchia vào tháng 11 năm 1966. Trong thư của Bác Hồ chúc mừng Đại hội này, Người viết: “Đây là cuộc gặp gỡ lớn để các lực lượng mới trỗi dậy ở châu Á tỏ rõ cho toàn thể giới thấy khả năng phong phú của mình trong lĩnh vực thể thao”.

Đoàn Thể thao Việt Nam là một trong 28 đoàn tham dự Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất tổ chức ở Campuchia. Đặc biệt trong tất cả các nước tham dự Đại hội này, chỉ có Việt Nam đang diễn ra cuộc kháng chiến quyết liệt chống đế quốc Mỹ. Trong tình hình như vậy, Đoàn Thể thao Việt Nam vẫn có một lực lượng khá mạnh, với 38 cán bộ, huấn luyện viên và 60 VĐV thi đấu 7 môn: Bóng đá, bóng chuyền, điền kinh, thể dục dụng cụ, bơi, bóng bàn.

Kết quả thi đấu, lực lượng vận động viên thể thao Việt Nam đã giành được 27 huy chương các loại, cụ thể: 4 HCV, 10 HCB, 13 HCD, trong đó môn Bắn súng giành được 2 HCV, môn Bơi 1 HCV, môn Điền kinh 1 HCV. Với thành tích như vậy, Đoàn thể thao Việt Nam là một trong những đoàn mạnh tại Đại hội GANEFO lần thứ nhất tổ chức ở Campuchia và tiến bộ vượt bậc so với lần tham dự Đại hội GANEFO châu Á tổ

chức ở Indonêxia vào tháng 11 năm 1963, chỉ giành được 1 HCD. Sau khi về nước, Đoàn thể thao Việt Nam đã vinh dự được Bác Hồ và Thủ tướng Phạm Văn Đồng tiếp tại Phủ Chủ tịch ở Thủ đô Hà Nội.

Đoàn thể thao Việt Nam tham dự Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất tổ chức tại Campuchia, giành được thành tích tốt đẹp, là một sự kiện lịch sử trong lĩnh vực TDTT Cách mạng của Việt Nam, hàm chứa những giá trị rất có ý nghĩa như sau:

Thứ nhất, trong tình hình đế quốc Mỹ đánh phá ác liệt ở miền Bắc nước ta, các đội VĐV từ Hà Nội phải sơ tán về nông thôn, với tinh thần thể thao cách mạng vì nước vì dân, các VĐV nâng cao ý chí quyết tâm cao độ, kiên định tập luyện cho đến tận ngày lên đường tham dự Đại hội GANEFO. Hầu hết các VĐV đã nỗ lực trong thi đấu, nhiều VĐV đoạt huy chương nhất là HCV, HCB làm vẻ vang cho dân tộc Việt Nam và thể thao Việt Nam.

Thứ hai, Đoàn thể thao Việt Nam tham dự Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất, tổ chức ở Campuchia, thành công tốt đẹp, là một dịp cổ vũ nhân dân châu Á tăng cường hơn nữa sự đoàn kết và ủng hộ nhân dân Việt Nam đang tiến hành cuộc kháng chiến anh dũng chống đế quốc Mỹ.

Thứ ba, thành tích thi đấu tốt đẹp, nhất là giành được 4 HCV của các VĐV Việt Nam tại Đại hội GANEFO lần thứ nhất tổ chức ở Campuchia đã cổ vũ mạnh mẽ các thể hệ VĐV nước ta từ sau đó phấn đấu trong tập luyện và thi đấu thành công tốt đẹp.

Thứ tư, Đoàn thể thao Việt Nam được chuẩn bị chu đáo, tham dự Đại hội GANEFO châu Á lần thứ nhất tổ chức tại Campuchia, thành công tốt đẹp, sau khi về nước được Bác Hồ và Thủ tướng Phạm Văn Đồng tiếp, khen ngợi. Điều đó nói lên Đảng, Nhà nước và Bác Hồ rất quan tâm tới thể thao với thành tích thi đấu của VĐV nước ta trên đấu trường quốc tế.

Ba sự kiện lịch sử về TDTT Cách mạng của Việt Nam trên đây đều diễn ra trong những năm nhân dân cả nước ta tiến hành cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ. Ba sự kiện lịch sử đó hàm chứa giá trị rất phong phú, có ý nghĩa sâu sắc.